

Latvijas Laboratorijas speciālistu biedrība • Pilsoņu iela 13 Rīga LV1002 • www.llsb.lv

Veselības ministrijai

Nacionālajam veselības dienestam

Lūdzam atcelt kvotas laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem 2018. gadā un pārskatīt 2017. gada līguma nosacījumus, novirzot papildus finansējumu iestādēm, kurām līguma apjoms būs izpildīts jau oktobrī un novembrī.

Latvijas Laboratorijas speciālistu biedrības (turpmāk tekstā LSB) valdē vērsušies mūsu biedri, lai informētu par problēmām sakarā ar nopietnu laboratorisko pakalpojumu kvotas pārstrādes apmēru.

Saskaņā ar Nacionālā veselības dienesta, turpmāk (NVD) mājas lapā pieejamo informāciju līgumpartneriem par noslēgtajiem līgumiem un veikto darba apjomu primārajā un sekundārajā ambulatorajā veselības aprūpē 2017. gada 6 mēnešos, kvotas pārsnieguma apmērs laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem valstī kopumā sastāda 1 579 562 euro.

Plānojot 2017.gada kvotas apmēru laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem, ģimenes ārstiem un sekundārās ambulatorās veselības aprūpes speciālistiem, netika ņemts vērā laboratorisko pakalpojumu sniedzēju lūgums nepiemērot dubulto kvotēšanas sistēmu laboratoriskiem pakalpojumiem.

Piemērojot kvotu laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem vienlaicīgi netika ieviests skaidrs algoritms kā laboratorisko pakalpojumu sniedzējs varētu juridiski pamatoti veidot gaidīšanas rindu iestādes ietvaros plānveida laboratorijas pakalpojumu saņemšanai un rīkoties attiecībā uz tiem pacientiem, kuru paraugi tiks iesūtīti pēc kvotas izbeigšanas.

Lielākā daļā gadījumu izmeklējamais materiāls ir jau paņemts ārpus laboratorijas un nogādāts testēšanai, laboratorijai pacientu neredzot. Šajā situācijā trūkst jebkāda tiesiska regulējuma laboratorijas rīcībai ar jau paņemto materiālu izpildītās vai pārsniegtās kvotas

gadījumā.

No pakalpojuma pieejamības viedokļa esošā sistēma garantē haosu un iedzīvotāju neapmierinātību, kas tiks izpausta pret veselības aprūpes darbiniekiem. Laboratorijas darbinieki būs spiesti skaidrot tūkstošiem neapmierināto pacientu, kāpēc par analīzēm, kuras ārsts ir atzīmējis ka valsts apmaksātās, laboratorijas darbinieks pieprasa samaksu vai lūdz meklēt citu laboratoriju vai pierakstīties gaidīšanas rindā.

2013.gada 17.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.1529 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība” IX. nodaļas „Ambulatoro laboratorisko pakalpojumu finansēšana”. 195 punkts nosaka: *Ja, veicot šo noteikumu [191.punktā](#) minēto izvērtējumu, dienests konstatē, ka ģimenes ārsts ir izlietojis vairāk nekā 120 % no līgumā norādītā ambulatoro laboratorisko pakalpojumu apmaksai paredzētā līdzekļu apmēra, dienests par to informē Veselības inspekciju.* No tā var secināt, ka nosūtītājiem nav paredzētas finansiālas sekas bužeta līdzekļu (kvotas) pārsniegšanas gadījumā, bet laboratorijas pakalpojuma sniedzējiem nav paredzēts kompensācijas mehānisms un tiem ir jācieš finansiālus zaudējumus.

Ja varam salīdzināt kompensējamo medikamentu kvotēšanas sistēmu, tad atšķirībā no laboratorisko pakalpojumu kvotēšanas sistēmas, aptiekām netiek noteikta kvota kompensējamiem medikamentiem, jo tikai ārsts var būt atbildīgs par zāļu izrakstīšanas pamatotību kvotas ietvaros un kvotas finanšu vadību. Laboratorisko pakalpojumu sniedzējam nav tiesību pieņemt lēmumu ģimenes ārstu un veselības aprūpes speciālistu vietā par analīžu nepieciešamību pacientam. Pacienta veselības stāvokļa izvērtēšana, izmeklējumu nepieciešamības noteikšana, balstoties uz medicīniskajām indikācijām un klīniskajām vadlīnijām, ir tikai ģimenes ārstu un veselības aprūpes speciālistu kompetencē. Līdz ar to kvotu noteikšana laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem nav pamatota un loģiska, jo valsts apmaksātie izmeklējumi tiek veikti tikai uz ārstu nosūtījumu pamata.

Tuvākajā laika NVD plāno ambulatoro pakalpojumu finansiālo līdzekļu pārdali starp ārstniecības iestādēm. Aptuveni 1,5 miljoni euro tiks novirzīti rindu mazināšanai, kas savukārt novedīs pie laboratorijas izmeklējumu apjomu palielināšanās bez finansiāla seguma un līgumu plāna apjoma vēl lielākas pārpildes.

Prognostiskie aprēķini liecina, ka jau 2017. gadā novembrī līgumu apjoms lielākajās laboratorijās būs izsmelts, un tas radīs pacientiem ierobežotās iespējas veikt nozīmētos laboratoriskos izmeklējumus, jo pacientam pašam būs jāmeklē laboratoriju, kurā gada kvota vēl nebūs izpildīta. Pacienti šobrīd nav pieejama informācija, līdzīgi, ka tas ir vietnē rindapiearsta.lv, ar laboratoriju sarakstu, kurā pacienti varētu izvēlēties īsāku gaidīšanas laiku rindā uz valsts apmaksātiem veselības aprūpes pakalpojumiem laboratorijās.

Lūdzam Nacionālo veselības dienestu:

- 1) Ņemot vērā, kā 2016. gadā Veselības ministrijas pieņemtais papildus kvotēšanas modelis laboratorijām ievērojami pasliktina Latvijas iedzīvotājiem veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, **lūdzam atcelt kvotas laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem 2018. gadā un pārskatīt 2017. gada līguma nosacījumus, novirzot papildus finansējumu iestādēm, kurām līguma apjoms būs izpildīts jau oktobrī un novembrī.**
- 2) Gadījumā ja finansējuma kvotas nebūs atceltas vai netiks palielināt finansējuma apjoms laboratorijas pakalpojumu sniedzējiem, lūdzam:
 - nodrošināt plašsaziņas līdzekļos skaidrojumu pacientiem un veselības aprūpes darbiniekiem kā rīkoties 2017. gada pēdējos mēnešos, kad finansējums laboratorijas pakalpojumiem nebūs pieejams;
 - sagatavot instrukciju laboratoro pakalpojumu sniedzējiem par darba organizāciju un rīcību attiecībā uz analīžu veikšanu vai atteikumu periodā pēc līguma apjoma izpildīšanas.

Laboratorijas ambulatoriem pakalpojumiem jau šobrīd tiek piemērota atlaide 10% apmērā, kas liecina par pakalpojuma sniedzēju labo gribu pakalpojuma pieejamības uzlabošanā ierobežoto finanšu resursu apstākļos. Pakalpojumu sniegšana pēc līguma finansējuma apjoma pirmstermiņa izpildes bez pārstrādes kompensācijas garantijām faktiski nozīmē atlaides uzspiešanu līdz pat 20%, kas saistās ar nopietniem finanšu zaudējumiem un nevar būt akceptējama prakse.

Lūdzam ņemt vērā LSB konstruktīvos iebildumus un priekšlikumus un, atkārtoti apliecinot gatavību sadarboties ar Nacionālo veselības dienestu un Veselības ministriju racionālu risinājumu izstrādē, lūdzam neatliekamu rīcību atbilstoši esošajai situācijai.

Šis vēstules teksts apstiprināts LSB valdes sēdē 2017.gada 26.oktobrī.